

Het Maritiem Commando in de nieuwe commando-structuur van de NAVO

GEORGES HEEREN

Na een loopbaan als commandocentraleofficier, met als hoogtepunt het commando over de F912 Wandelaar, werd Georges Heeren hoofd van de Planning Operaties op de Defensiestaf. Hij is nu plaatsvervangend *stafchef* Ondersteuning bij het Maritiem Commando van de NAVO in Northwood (Verenigd Koninkrijk).

Avec la mise en place de la nouvelle structure de commandement à l'OTAN, MARCOM, le commandement maritime se voit attribuer de nouveaux rôles qui l'élèvent au-dessus du niveau tactique traditionnel et qui le mettent devant le défi de s'approprier les capacités pour pouvoir mener des opérations conjointes.

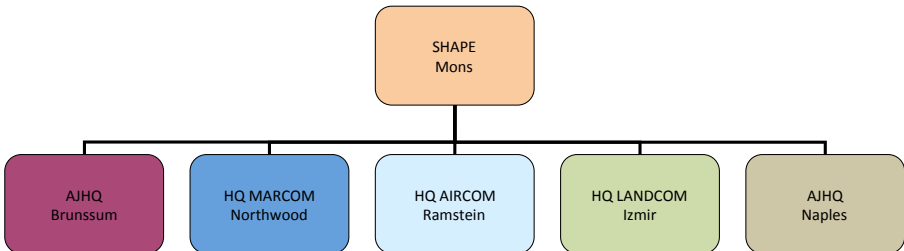
Op de NAVO-top van Lissabon in november 2010 hebben de staatshoofden beslist de commandostructuur en de agentschappen van de verdragsorganisatie te stroomlijnen en vooral af te slanken. Deze beslissing past in de zoektocht naar een grotere efficiëntie, lees verminderde werkingskosten en personeelsbijdragen, in een context van permanente druk op het defensiebudget en het militaire personeelsbestand van de

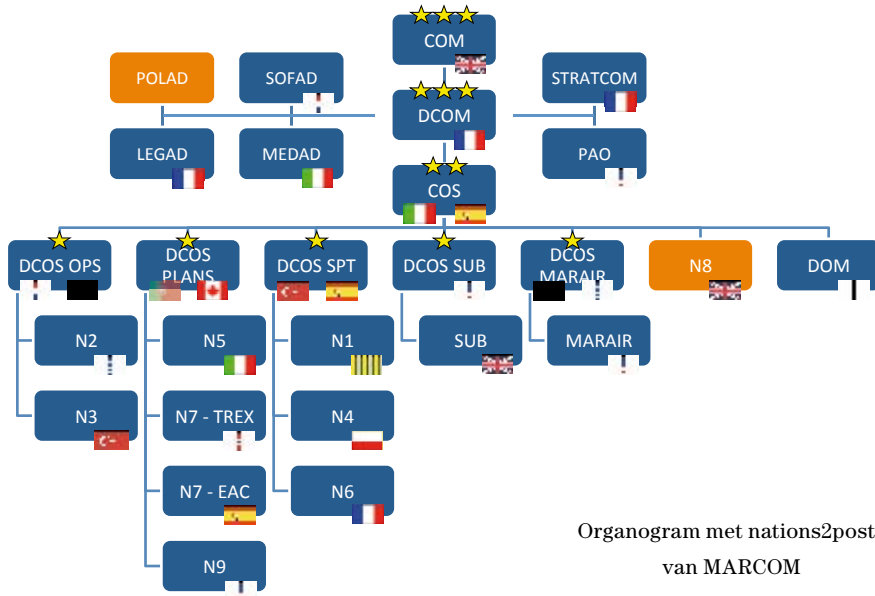
Het gebouw van MARCOM

lidstaten door de recente en voortdurende economische crisis. In juni 2011 hebben de ministers de uitgewerkte herstructurering goedgekeurd en de nieuwe commandostructuur werd op 1 december vorig jaar ingesteld. Bij deze nieuwe organisatie wordt het *Joint Force Command* (JFC) Lissabon geschrapt en verdwijnen de componenthoofdkwartieren en ontplooibare hoofdkwartierelementen verbonden aan de JFC's van Brunssum en Napels. De ontplooibare elementen worden geïntegreerd in de JFC's en er worden drie zogenaamde “*environmental commands*” (Lucht, Land, Maritiem) opgericht die rechtstreeks aan SACEUR rapporteren maar in operaties aan een JFC kunnen toegewezen worden als componentcommando.

Deze beslissing tot omvorming van de NAVO-commandostructuur (*NATO Command Structure – NCS*) werd genomen zonder het ambitieniveau van de NAVO voor crisisoperaties bij te stellen, een politiek gevoelige en dus moeilijke kwestie. Om dit ambitieniveau van twee *Major Joint Operations* (MJO) en zes *Small Joint Operations* (SJO) waar te maken, zal de nieuwe NCS sneller een beroep moeten doen op de commando-elementen uit de strijdkrachten van de lidstaten (*NATO Force Structure – NFS*). Er is gemakshalve voorbijgegaan aan het feit dat ook deze elementen en capaciteiten onder druk staan om dezelfde redenen die geleid hebben tot de hervorming van de NCS. Het mogelijke gebrek aan geoefende en effectieve commandocapaciteit is een probleem dat zal moeten opgelost worden als het zich stelt, tenzij men ervan uitgaat dat het probleem zich nooit zal stellen... en zo zijn we terug bij het realiteitsgehalte van deze NAVO-ambitie waarvoor nu kunst- en vliegwerk uitgevoerd wordt om het conceptueel te verankeren. Aldus is het de intentie dat sommige “*environmental commands*” binnen de NCS en enkele onder de huidige voor NAVO beschikbare commando's binnen de NFS, de capaciteit ontwikkelen om een “gespecialiseerde” SJO te leiden, zoals o.a. MARCOM een “maritieme” SJO of de tegenhanger van *High Readiness Force*-legerkorpsen (HRF), een “land” SJO.

Organogram van de nieuwe NCS

Organogram met nations2posts van MARCOM

DE UITDAGINGEN VOOR MARCOM

De reorganisatie van de NCS is voor het maritiem commando in Northwood meer dan louter een andere subordiatie; het is de samensmelting van beide bestaande regionale tactische maritieme hoofdkwartieren in het nieuwe “*environmental command*” MARCOM waaraan nieuwe taken worden toegekend. Deze oprichting gaat gepaard met een aanzienlijke stijging van het personeelsbestand (25%) maar MARCOM blijft binnen de NCS het kleinste broertje met zijn 300 functies. De hoofdopdracht van MARCOM is tweeledig: enerzijds het adviseren van SACEUR en de andere commandanten binnen de NCS voor al wat maritieme aangelegenheden betreft en anderzijds het leveren van commandocapaciteit, in essentie maar niet uitsluitend maritiem.

Aangezien MARCOM nu de primaire maritieme adviseur is van SACEUR wordt zijn horizon, binnen zijn functionele domein, uitgerekt tot het strategische niveau – globaal en op lange termijn gericht. Dit heeft een onmiddellijke impact, niet enkel op de kennisvergaring en de situationele beeldvorming, maar ook op de relatiernetwerken, waarvan contacten met de civiele maritieme wereld een belangrijk onderdeel zijn.

Daarnaast transformeert ook de commandofunctie. MARCOM moet nog steeds in staat zijn om te opereren op het tactische niveau en de rol van *Joint Force*

Maritime Component Command (JFMCC) op te nemen onder een JFC in het kader van een MJO. Daarnaast moet het nu ook kunnen opereren op het operationele niveau en rechtstreeks onder het commando van SACEUR, vanuit Northwood, een SJO(M) kunnen leiden. In het kader van de transitie naar de nieuwe structuur en nieuwe verantwoordelijkheden heeft Northwood al de NAVO-antipiraterij-operatie Ocean Shield (OOS) overgenomen van JFC Lissabon, dat ondertussen ontbonden is, en zal bij het verschijnen van dit artikel de NAVO-antiterrorismeoperatie *Active Endeavour* (OAE) overgenomen hebben van JFC Napels. De juiste definitie van SJO(M) is, zoals voor SJO(A) of (L), echter nog niet volledig bepaald: zijn OOS en OAE hiervan typevoorbeelden of enkel maar de onderste limiet? En in dat geval, wat is dan de bovenste limiet of tot welk niveau kunnen elementen van andere componenten betrokken worden onder het commando van MARCOM? Het juiste ambitieniveau voor MARCOM ligt dus nog niet vast.

Tegelijkertijd met het gedetailleerd uittekenen van de verantwoordelijkheden moeten eveneens de gevechtsorganisatie en het hele trainingsschema aangepast worden aan de dubbele commandorol. De JFMCC-structuur wordt omgevormd tot een *Maritime Battle Staff* (MBS) om ook de staf- en commandoactiviteiten van operationeel niveau te kunnen verzekeren. Het gewijzigde trainingsschema moet toelaten de twee commandorollen te oefenen en MARCOM's commando-capaciteiten te bewijzen voor het verklaren van *Full Operational Capability*

Exército do Brasil

Aktiefoto van Hawkeye (AWACS) bij deklanding (maritieme bijdrage tot ISR)

(FOC), voorzien voor 2014. Daarnaast moet MARCOM ook tijd en middelen vrijmaken om als sparringpartner of certificatieautoriteit op te treden voor de hogere, laterale en lagere echelons. Dit alles resulteert dus in een strak schema van conceptueel werk, interne reorganisatie, operationele en oefenplanning, het uitvoeren of leiden van oefeningen en dit alles zonder afbreuk te doen aan MARCOM's eerste prioriteit, het leiden van de operaties OOS en OAE.

DE BELGISCHE BIJDRAGE

Met zes stafleden op 300, twee officieren en vier onderofficieren ligt de nieuwe Belgische bijdrage aan MARCOM zowel in absolute als relatieve cijfers lager dan in het verleden, maar in lijn met de 2% NAVO-contributie die België meestal hanteert als norm. Kwalitatief, met één kapitein-ter-zee, niveau afdelingshoofd, en één korvetkapitein, niveau senior staff officer, op zes stafleden voldoet deze niet aan de zogenaamde “*vertical slice*”, die de verhouding tussen hogere en lagere rangen normeert, maar dit wordt over de nationale bijdrage in de volledige commandostructuur berekend en toegepast. Deze bijdrage is echter het minimum om het symbolische te overstijgen. Maar gezien het lage relatieve gewicht van de Marine in de Belgische Defensie en haar ondervertegenwoordiging in de Defensiestaf, is dit eveneens het absolute maximum dat de Marine permanent kan investeren, zeker als er rekening gehouden wordt met het sociaal passief van de talrijke plaatsingen binnen de binationale marinestructuur in Den Helder. Om voldoende flexibiliteit in te bouwen en aldus de invulling te vergemakkelijken werd er veeleer voor algemene of ondersteunende functies geopteerd, waarvoor weinig of geen gespecialiseerde kennis vereist is. Nochtans is België, ondanks of mede dankzij het verlies van de post van vlagofficier (admiraalsfunctie), erin geslaagd om hoogkwalitatieve functies binnen te rijden. De directeur of management, rechterhand van de stafchef, is de enige kapitein-ter-zee (OF-5 in NAVO termen) die zetelt in de *Management Board* en primus inter pares van de divisiechefs. Hij is verantwoordelijk voor de interne organisatie, inclusief gevechtsorganisatie en ritme. Hierdoor speelt hij ook een cruciale rol als evaluator in de *NATO Response Force*-certificatie van de maritieme HRF-commando-elementen. Binnen de Divisie Planning bekleedt de Belgische korvetkapitein één van de drie functies leider Operationele Planningsgroep (OPG).

Met deze functies kan België relatief gezien meer invloed uitoefenen dan andere landen van een groter kaliber, zoals o.a. Nederland dat ondanks een dubbele bijdrage niet permanent in de *Command Board* zetelt en niet op het niveau van divisiechefs vertegenwoordigd is.

ALS DE STORM GAAT LIGGEN

126

De parameters van de reorganisatie van de NCS, het nastreven van hetzelfde ambitieniveau maar met minder middelen onder permanent commando van de NAVO, vergt het inbouwen van een grotere flexibiliteit in de organisatie van de NCS en in de samenwerking met de NFS. Een positieve spin-off hiervan is dat deze flexibiliteit een extra troef betekent voor het opereren in de huidige internationale veiligheidsomgeving, dynamisch en gekenmerkt door een hoge mate van onzekerheid.

Voor MARCOM houdt deze reorganisatie een dubbele uitdaging in. Enerzijds dient het zich een nieuwe rol, het leiden van joint operaties op operationeel niveau, eigen te maken zonder daarbij de traditionele rol, het leiden van maritieme operaties op tactisch niveau, te verliezen. Anderzijds dient het de herstructurering van zijn hoofdkwartier, inclusief personeelwissel, uit te voeren en tegelijkertijd de operationele verantwoordelijkheid van twee bestaande operaties over te nemen en verder verzekeren.

Het reorganisatieproject zorgt voor hectische tijden en blijft nog voor een tijdje “werken in uitvoering”: het geleidelijk invullen van de nieuwe personeelsenvolpe, het eigen maken van de nieuwe taken en het opwerken en certificeren van de aangepaste gevechtsorganisatie. Daarna volgt uiteraard een terugkoppeling van opgedane ervaringen met het aanpassen van de taakverdeling, zeker intern maar mogelijk ook tussen de hoofdkwartieren (van de NCS en ten opzichte van de NFS) en bijstelling van de personeelsbehoeften, op zijn minst kwalitatief.

De uitdaging voor de Belgische Defensie is de ons in MARCOM toebedeelde functies blijvend kwalitatief in te vullen, ondanks de beperkte rekruteringspool, zodat we het gestelde vertrouwen niet beschamen en de opgedane ervaringen daarna kunnen kapitaliseren binnen de eigen organisatie.

□

Trefwoorden: NAVO – Commandostructuur – Maritiem Commando